

Un submarí a les estovalles

Joan Barril, periodista, escriptor, radiofonista i, ara, guionista cinematogràfic. *Un submarí a les estovalles*, l'ha fet parar taula al cinema, una taula que el polifacètic escriptor no té gaires intencions de desaparar.

Joan Barril diu que Ignasi P. Farré es va interessar per *Un submarí a les estovalles* quan la història encara no havia aparegut en llibre. La narració que el mateix Barril considera una comèdia urbana, va interessar de seguida el director de cinema després d'haver obtingut el premi *Pere Quart* d'humor. Ell mateix i Ton Leonart van posar fil a l'agulla del que seria el primer guió, que es va acabar convertint no en una reproducció literal de la novel·la sinó en una adaptació, ampliada almenys pel que fa al fil narratiu, que exigeix un registre diferent del narrador literari al narrador cinematogràfic.

—*¿Vas pensar en el fet que el teu llibre pogués transformar-se en una adaptació cinematogràfica?*

—Home, és bastant cinematogràfic, però no ho vaig pensar en absolut. El que s'està produint és que gradualment està creixent una indústria petita, estirada sobretot per les televisions i això permet que els autors pensin una mica en altres possibilitats de traure els seus productes.

—*¿Es fàcil fer un guió quan se n'és el propi autor?*

—Jo no havia fet mai un guió. El director em va dir que era una cosa senzilla, formalment parlant. Posar-s'hi no va costar. El cas, però, és que va aparèixer Ton Leonart, un bon amic amb experiència en el camp del guionatge, i vam compartir l'aventura.

—*¿T'has autoalterat, doncs?*

—No gaire. La línia argumental és pràcticament la mateixa que el llibre. Hem ampliat més gags, més visualitat, però sense alteracions substancials. Ni que el guió estigui enllestit del tot, a vegades mentre rodem l'escena afegim alguns canvis, però no canviem l'original.

—*¿Un altre guió pensant en la Barcelona del 92?*

—A mi em sembla que amb 92 o sense, si haguéssim hagut de triar una ciutat per rodar també hauria estat Barcelona, al marge que sigui la ciutat del llibre. Volíem que aquesta realitat quedés clara, com era la ciutat, quina era, i quina llengua s'hi parla. Per no caure totalment en un excés d'universalitat que pogués neutralitzar la seva personalitat. El fet és que la pel·lícula reflecteix un moment substancial de Barcelona. Un moment actual en què tot torna a posar-se en el seu lloc. S'ha produït un relleu social i a la vegada un aiguabarreig de noves i antigues classes. Els Jocs Olímpics han permès l'entrada en aquest aiguabarreig d'altres sectors, dissenyadors, arquitectes, professionals liberals, artistes, tots plegats queden retratats en aquesta pel·lícula amb una confusió de poders i d'assentament del bloc dominant barceloní.

—*¿En el cine, l'humor de la novel·la tindrà també aquest qualificatiu?*

—Home, és una comèdia, però no estripada. Els perso-

natges que hi apareixen s'insinuen, no són caricaturitzacions exactes. No provocarà, em sembla, grans rialles, però tot dependrà del lloc on es vegi. A un espectador català li faran gràcia coses diferents que a l'espectador francès. La veritat és que els conflictes poden passar en qualsevol altre lloc del món.

—*¿No hi ha el perill que et comencin a penjar l'etiqueta d'autor humorista?*

—Aquest perill aquí sempre hi és. Una vegada vaig moderar una taula rodona sobre els toros. Doncs, la Universidad Menéndez y Pelayo em va demanar uns mesos després com a expert en toros, ¡jo, que no hi he anat quasi mai! Som un país petit, les coses acaben recaient en els mateixos noms, i quan algú s'apunta a una característica diferent t'hi encaixen de seguida. Com que tinc la sort de publicar cada dia, i als diaris, dono la possibilitat de veure que parlo de moltes coses, i que no admeto etiquetes.

UN PERIODISME ATÍPIC

—*¿Tota la vida dins el periodisme?*

—Vaig passar una època molt curta intentant fer negocis, però em vaig arruïnar de seguida, que és el que passa quan un no hi entén.

—*¿Entrar en noves facetes et produeix algun canvi professionalment?*

—Jo hi acabo fent sempre el mateix. De la premsa escrita a la ràdio no hi ha sinó posar-hi la veu. Una cosa semblant

del que passa en el cinema. És clar que no podem mitificar l'escriptura. L'escriptura és el resultat de la mirada. Com que tinc la sort de poder fer un periodisme atípic, de poder escriure el que vull, i parlar del que vull, no sóc un barem per parlar-ne. L'important del periodisme és qui aporta les notícies.

—*¿Tenim la premsa que ens mereixem?*

—Això sí que penso que no. No hi ha la que ens mereixem. Però això no justifica ni querelles, ni accions contra segons quina premsa. Sí que cal no perdre de vista el que passa. Hi ha una premsa que practica uns mètodes indignes, una altra que potser s'equivoca, que diu el mateix que els primers, però sense intenció. Que el lector sàpiga què hi ha i que triï. S'ha acabat allò de dir que tots els col·legues són iguals. Jo no puc ser col·lega d'una classe de periodista que practica segons quins mètodes. Però això no em permet de prohibir-lo.

—*¿L'objectivitat existeix, doncs?*

—Hi ha una frase de Lucky Luke que diu: "Independència sempre, neutralitat mai". Un eslògan del personatge de còmic que es pot aplicar a tota mena de premsa. El periodista és humà, té sentiments, i en tot cas el director de l'empresa ha de saber amb qui compta a cada lloc.

—*El personatge protagonista de la pel·lícula Un submarí a les estovalles té unes distàncies lingüístiques.*

“La pel·lícula reflecteix un moment substancial de Barcelona. Els jocs olímpics han permès l'entrada d'aquest aiguabarreig format per dissenyadors, arquitectes, artistes, etc”.

¿Com es mou lingüísticament un àrab a Barcelona acabat d'arribar?

— Això sí que hem hagut de treballar-ho. A la novel·la, el narrador ho explica. Aquí, el personatge s'ha de moure primer esforçant-se a entendre el català, repetint frases, donant una impressió que l'està aprenent, sense que parli ell, sinó que aclareixi la falta de diàleg a través dels contertulians. El gest, la mirada, la intenció han substituït a vegades el text.

— Autoritats a dojo i reina inclosa, pel que es veu al llibre i ara al rodatge... ¿això, en cinema provoca alguna mena d'autocensura?

— No, gens. La monarquia a vegades és víctima de qui es creu que és més papista que el papa i fa unes interpretacions de segons quines coses que acaben fent més mal a la mateixa casa reial.

— ¿No hi ha una crisi de reis? El cas de Balduí, de Bèlgica...

— Hi ha monarquies caduques. No és el cas de la monarquia espanyola que és tota una altra cosa. A mi em sembla que el cas de la monarquia constitucional espanyola fins ara funciona. Això no vol dir que caigués en el pragmatisme de dir, si ja va bé i funciona, ni en parlem. El cas és que en el meu guió no crec que pugui ser objecte de ridiculització ningú perquè senzillament no seria la meva manera de fer. Per tant, tampoc es tracta d'autocensura perquè no hi ha motiu perquè n'hi hagi.

Andreu Sotorra